

Teodor Križka
Matkám

*Voňavé bledomodré ruky matiek
nenahradí nič, čo je z tohto sveta.
Do tých rúk zložil Boh, ten stratég,
ustarostenú hlavu ako dieťa.*

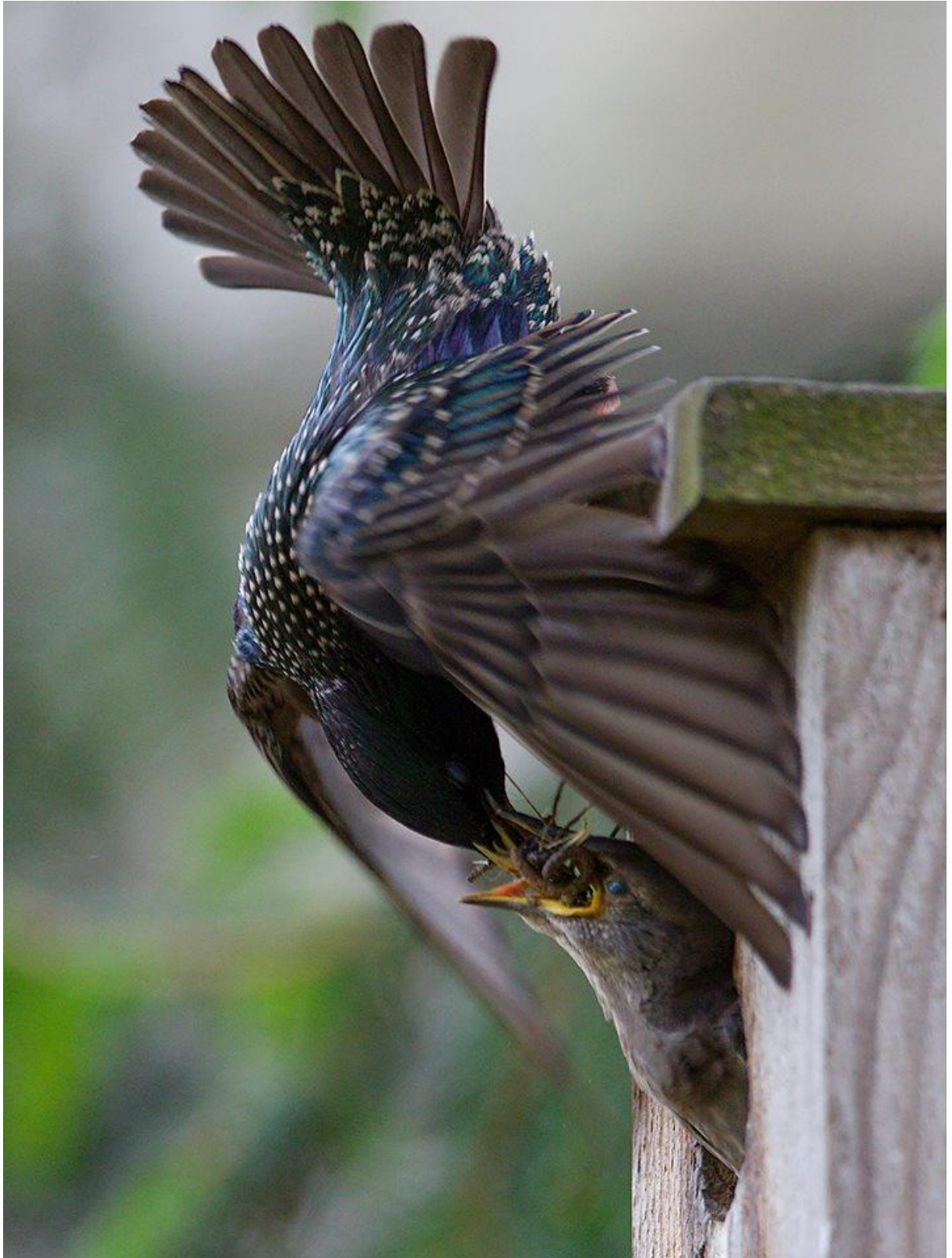
*Aj moja ubolená hlava leží
v matkiných dlaniach bezstarostná,
a kričí, kričí ako zvony z veží
o Nebesách a spáse zo sna.*

*Ešte som tu a ona je tam,
kde budeme raz, verím, spolu.
Ale keď kľáčim, zavše lietam.
Takú mi život doprial smolu.*

***Nevideli ich, lebo žili s nimi.
Ved' ani hory zblízka nevidieť.
Nerozumeli. Čítali len rýmy.
No nepočuli plakať klarinet.***

Teodor Križka

Len aby ste si nemysleli, že aj pre vtákov vychovávať je ľahké. Veda hovorí čosi o inštinktoch. Ale k inštinktom treba aj zručnosť a majstrovstvo. A k nim treba vôľu a schopnosť. Príroda je veľké tajomstvo. Nikdy sa nezmierim s tým, že by zvieratá a vtáky boli iba také bioroboty. Nemajú poznanie dobra a zla, lebo nejedli z rajského stromu. Ale práve preto si myslím, že sa stále nachádzajú v Raji. Raj nie je niečo vzdialené. On je tu. Vyhnaní z neho boli naši prarodičia Adam a Eva tak, že im bolo odňaté poznanie Raja zmyslami. Môžeme si oči vyočiť, neuvidíme ho. Každá námaha nám prináša strádanie. I duchovná, i fyzická. Skrátka človek stratil schopnosť vidieť Raj, a navyše sa stal smrteľný. Oslepol do horizontálnej roviny. Zomrel pre večnosť. Náboženstvo je výsledok jeho rozpamätúvania sa. A doteraz by sa iba rozpamätúval, keby sa Slovo nestalo Telom. Kristus je ako maják, aby sme cestou k Raju nestroskotali. Kristus sú dvierka za plot nesmrteľnosti.

Teodor Križka

Výhybkár

*Život je trať, má tisíc návestí
do všetkých strán, no všetky v jednom kruhu.*

*To všetko Boh sám v sebe pomestí
a nad tým všetkým namaľuje dúhu.*

*Výhybkár darmo prehadzuje smer.
No nie je blázon? Na guľatej zemi
jedno je, či chceš na juh, na sever,
či vystúpiš a oddýchneš si v tieni,*

*alebo pôjdeš proti slnku, veď
východ aj západ s dušou navždy chromou
rovnako, ver mi, dovedú ťa späť,
do bodu, ktorý nazýva sa domov.*

*Darmo ťa schytí vietor, vášeň, klam
a darmo závrat diaľok dá ti zabráť.
Niet žiadnych ciest, je iba cesta tam,
čo je len inak vyslovený návrat.*

Lietanie na orlovi

*Báseň je duša, čo mi uletela.
Niesol ma vták, a všetkého bol schopný.
Tušil som, že mi odtrhne kus tela.
No ešteže má srdce dvoje chlopnie.*

*Ešte sa vracia, ešte si ma trhá,
po kúsku kúsok, ešte stále vládze
sny po špirále vyniesť tam, kde dúha
i z neba pije, i zo smädu mládze.*

*Ešte mu z krídel nevypadli perá,
ešte ho nesú teplé vzdušné prúdy.
Ešte je smrť len opak slova viera,
čo kŕmi toho orla dakde v hrudi.*

Teodor Križka

*Z ľudského hľadiska sa dá hovoriť o množstve uhlov pohľadu, z Božieho o jedinom.

*Každá myšlienka je i príležitosť na lásku, i na nenávisť. Ostatné je vec charakteru.

*Mnohí si vytvorili pohodlíčko vo vedomí a svedomí, presne ako sa to prihodilo farizejom a zákonníkom. Ale ako sa (nie bez pravdivého základu) tvrdí - všetko je inak, teda vedomie a svedomie sa musia namáhať, a nie driemať, tobôž spať.

*Žijeme v čase, keď je pravda rozprávkou a rozprávka pravdou.

*Nevidíme veci samé, vidíme ich odraz v nás. Zrkadlo vidí povrch, človek hľadá vnútro.

*Keby existovalo iba to, o čom sa ľudia domnievajú, že tomu rozumejú, bolo by na svete otupno...

*Bud'te naivní, ľudia, bud'te sentimentálni! Nehanbite sa za to, čo cítite! Nič to, že sa vám budú hlupáci smiať! Naostatok vám budú závidieť odvahu a pridajú sa! A vy sa nepohoršujte, prijmite ich mlčky, a radujte sa...

*Každý vzťah je hodnota, ktorú sme doň obetovali. Nielen vzťah k človeku, ale ku všetkému. Veľkosť tej investície je ako kvalita pôdy pre kvet alebo strom.

*Rozvrátiť sa dá len to, čo je rozvrátiteľné, a práve tak sa dá integrovať, len čo je integrovateľné... Potencia zlyhania predpokladá námahu, dobrovoľné premáhanie, a to je ten poklad, ktorý si treba zhromažďovať.

*Správy zo sýkorčieho sveta: Sadol som si do kresla pod striešku. Ani nie po minúte priletela mama sýkorka, sadla si na morušu a niekoľkokrát veľmi hlasno zapískala. Okamžite odkiaľsi z ticha prileteli všetky mláďatká. Červíčky som mal poruke, stačilo ruku napriamit', a už mi na nej mamička sýkorka sedela. O pár minút sa spustil lejak. Mama sýkorka si sadla na parohy na stene povedľa, opäť zapískala, a všetky deťúrence si posadali k nej. Múdry, dokonalý vtáčí svet.

*Možno si spomínate, možno nie, keď nastalo to chladivé a daždivé obdobie, keď teploty klesali až k bodu mrazu, vtáčatkám sa nevodilo dobre. Nebolo čo do zobáčikov. Vtedy som na stromy uväzoval poháriky so živými červíkmi a sýkorky k nim prilietali s radosťou, spokojné, že ich mláďatká nebudú trpieť od hladu. A predstavte si, včera sa mi to odmenilo. Mama sýkorka si sadla ku mne na konár, akoby prosila o pomoc. Okolo nej sa zlietlo všetkých päť deťúreniec a mávali krídelkami, pričom pišťali ostošesť, nakoniec ako všetky deti sveta. Hoci ma ornitológovia nepochvália, zobral som teda červíčka do ruky a podal ho mame sýkorke. Po chvíli váhania a po niekoľkých nepresvedčivých pokusoch nakoniec pristála na mojej ruke. Neskôr už ani neodlietala, ale na mojej dlani porcovala prívlekkého červíčka pre malé zobáčiky. A aby toho nebolo dosť, malé sýkoročky sa za mamou zlietli k mojim nohám, kde ich mama učila, ako správne po sýkorkovsky stolovať. Mal som opäť nádherný deň, plný zázrakov.

*Všetko sa raz skončí, i zázrak toku, i stavba hniezda, i znášanie vajíčok, i liahnutie mláďat, i kŕmenie, i opúšťanie hniezd... Aby sa o rok znovu zopakovalo.

Teodor Križka

Jar

*A je tu zas, a je tu zas,
jar vybuchuje z kúta.
Aj keď ju uťal mráz -
už mu aj nasadili putá,
a už ho vlečú k potoku.
Morena horí, v zákrute sa stráca.
Rieka má dušu širokú,
utopí spln raz do mesiaca.
Rieka má úzky driek,
užšie sú iba drieky fliaš a vázy,
kam vložíš priek, čo miesto fialiek
nevonía, ale mrazí.
Keď zamilujeme si kohosi,
odolávame skaze,
a niet nám pomoci,
višne kvitnú aj v mraze.*

Vyprevádzanie

*Aké je ťažké, starší brat môj, Jób,
neroniť slzy, keď sa poklad stráca.*

*Akoby sa aj vo mne zavrel hrob
a zostala len vdova po ňom - krása.*

*Aké je ťažké zastaviť prúd slz
za čímsi bližším než to všetko drahé,
keď preletelo cez teba, priam skrz
tvoj smäd, čo v púšti podobal sa vlahe.*

*Tak veľmi som sa bál, že ako kráľ
zostanem nahý pred čistotou decka,
že vyrieť s tebou, Pán Boh dal i vzal,
nebudem mať síl, tak mi duša vrieska.*

*Som biedna koža, iba zvieracia
kazajka duše, čo chce chytiť nohu
tomu, čo sa len spiatky navracia,
keď som si trúfol ukradnúť to Bohu.*

Teodor Križka

Je taká krása

*Je taká krása, nijaká nie koláž,
má meno súlad, ladí s nebesami.
Načo sa namáhaš, jej neodoláš.
Túžba jej tvary zavše rozvešia mi
v očiach i v krvi. V každom kúsku tela
koluje celá. Presakuje k duši.
Neopustí ma, aj keby tak chcela,
a to ju duša iba sotva tuší.
Nik neokreje, nikto neožije,
kým neoláme chrastie, čo v nás rastie,
pokým sa nenarodí z harmónie.
Je taká krása. Bolí ako šťastie.*

Pergameny

*Až sa raz život zo mňa unaví
a zoberie ma na tú stranu sveta,
kde dostávajú ľudia do hlavy
gulôčku, čo raz zahodilo dieťa,
na svätom súde budem nahý stáť
a čudovať sa svojim detským zrakom,
ako ma nežne zavraždí môj brat.
Viac nespočinie, nebude mať na kom -
hriech, slina zúfalého, záhuba
bezbožných... Tu sa postav, synak! -
pokynie anjel. Trúby zatrúbia,
a v okamihu všetko bude inak,
ako som sníval. Stokrát čistejšie
a vznešenejšie, možno ešte väčšmi.
V tej nádeji si trhám na verše
dušu a volám k Bohu: Pane, lieč mi
nevieru vierou, láskou nelásku.
Píš po mne túžby ako na pergamen
otázku za otázkou, k obrázku
Matičky, pokým nevysloví amen*

Origami

*Som už len sám, a bývali sme šiesti
na jednu cestu, chôdzu hroblinami,
na vzdor i lásku, na zaľatosť pästí,
na jeden život ako origami.
Skladal ho ktosi, kto mal s nami súcit
i rozumel, že nie sme dokonalí,
a vedel pre nás z okamihov ušiť
košele, čo sme všetci milovali.*

*Päť bielych košiel', každá vyšívaná
lúkou a kvetmi, siluetou vtákov,
v komode leží, šiesta sa už sama
pokúša zostať oslavou a vďakou
na prsty, čo ich šili večerami
pri svetle lampy na stoličke v kúte,
kým niekto skladal ako origami
životy vďačné, takmer zabudnuté.*

Záhradná

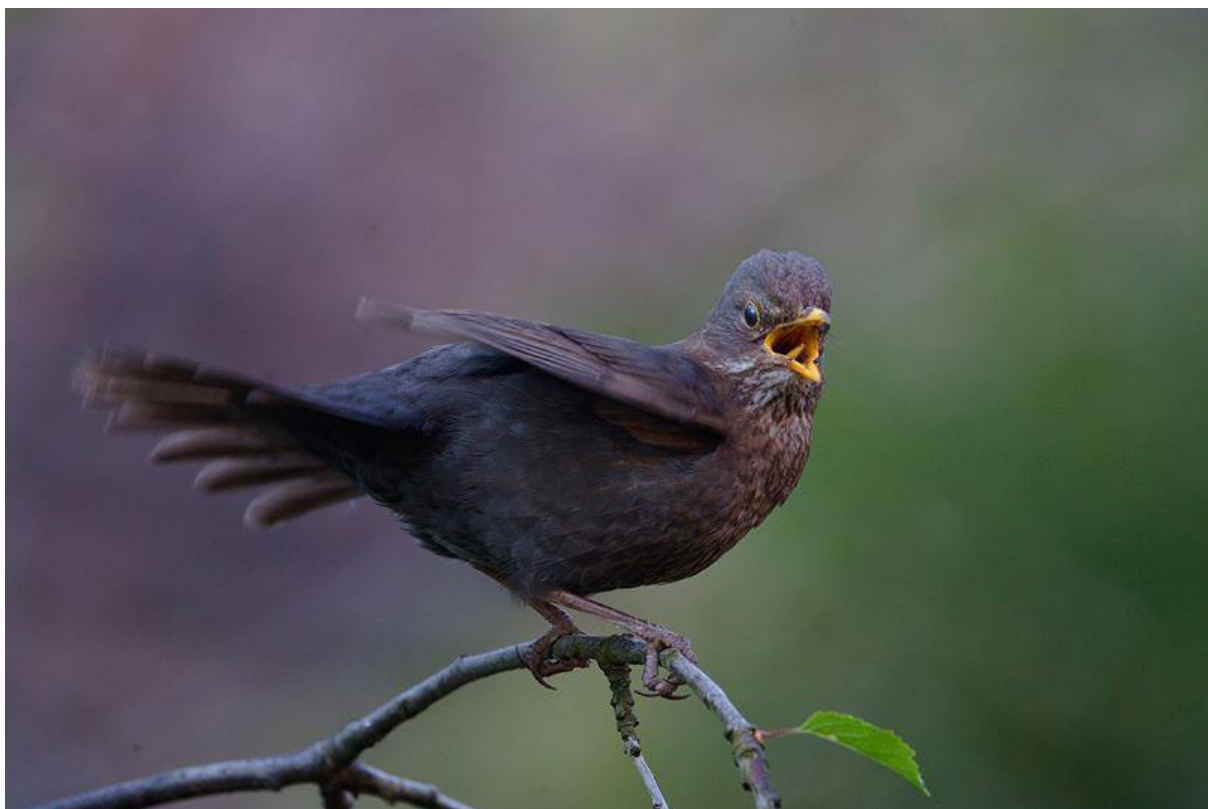
*Weigela rozkvitnutá dobiela
Weigele povedľa bozk posIELa.
Len božtek, čo nič neznamená,
weigela sa však začervená.
Len nedávno sa pod ním túlil pán
biely a zrumenený tulipán,
až plánke v kúte padla sánka.
Fuj, predsa len to bola tulipánka.
Za kozou po záhrade behá cap,
veď je chlap. Ty sa, chlape, tráp
v zátvorkách svojich cnostných pásem,
kde z teba rumení sa iba báseň.*

Z úsvitu

*Na hrote slnečného lúča spieva drozd,
môj čierny ranný hosť a jedna z božích pôct,
pôstna reč úsvitu k hojnosti na nebesách,
hlas mojej nemej duše a jej hlasný presah
ponad zhon, ponad zmar, aj ponad smutnú tvár.
Spev drozda v korunách aj mŕtvych dvíha z már,
tobôž mňa živého, čo nespím, bdiem a snívam.
Spev mojich dní želám zo srdca blížnym, i vám.
Želám ho tráve, i piesku, i larvám v kmeni líp.
Každý tón do hmoty bez tvaru vkladá vryp
a duša drevená modlí sa k Bohu dláta,
na jeho podobu do neba krásy vzatá.
Modlí sa i duša drevená, i duša z kameňa.
Na hrote ranného lúča ju premieňa
drozd, keď mu spevom trhá hrud'. No nič to, ver mi,
že úsvit krvaví a že je celý čierny.*

*Mlčanlivosť vyzerá ako mudrc, dokiaľ neprevraví...

*Všetci chcú, aby všetko bolo inak, lenže inak, ako chcú všetci ostatní...

*Pravda je sotva to, za čo vás chvália. Skôr to bude niečo, za čo dostanete po hlave. Pravdu chápu rovnako zbabelci aj mocní ako drzosť.

*Neexistuje nijaká sekulárnosť. Nedá sa sekulovať od Bytia, Bytie nie je postihnuteľné vedou, iba vierou. Veda, ktorá sa sekularizovala od Príčiny a Zmyslu, bude triafať kladivom po palci, a nie po hlavičke klinca, až kým sa nevráti k Otcovi ako Márnotravný syn.

*Skutočná pravda sa začína tam, kde prestáva potreba zapáčiť sa.

*Sloboda je túžiť, ale neželať si...

*Pán Boh je spravodlivý, schoval sa za chrbtom prenasledovaných a biednych...

*Koľko úžasov a krásy rozsieva Stvoriteľ každú sekundu! Nemusíte za ňou chodiť, je všade! Len si treba uvedomiť, že aj duša môže dostať sivý zákal...

*Údajne je to pokrok, čo zažívame, a ja mám dojem, že je to úpadok; údajne vo svete vládne evolúcia, a ja vidím iba samú involúciu...

*Aká radosť je držať v dlani vajíčko od vlastnej sliepky, piť mlieko od vlastnej kravy či kozy, jesť zeleninu dopestovanú vlastnými rukami. A medzitým sa spisovateľmi stali ľudia pyšní na to, že nikdy nestúpili na trávu bosou nohou.

*Aká desivá ambícia niekým manipulovať, kamsi ho lanáriť ako slepý, ktorý vedie slepého. Taká je súčasná elita a jej služobníctvo - médiá.

*Tak veľmi chápem Abraháma, i všetko, čo ho vytrhlo zo zaužívaného prostredia priemeru, aby sa z neho vyčlenil, netušiac, ako veľmi zmení dejiny. A rovnako chápem Jána Krstiteľa, ktorý na jeho spôsob, no omnoho svätejšie, odišiel do púšte a jedol kobyľky a med, len aby pripravil cestu Pánovi. Každá doba ponúka nasledovať ich, ale na to sa musí stať zázrak kdesi vnútri DNA človeka. Niekde tam sa odohrá podivný skok, na ktorý sa museli poskladať generácie predkov, až naostatok dostal milosť od Boha, aby sa uskutočnil.

*Besi svetovej moci sa nezastavia pred nikým a ničím. Ak nepomáha podobrotky, ponúkajú peniaze, veľa peňazí; ak človek odolá, aj také sa stáva - spustí sa kampaň na démonizáciu, ohováranie; ak nepomôže ani to, pokúsia sa vás umlčať, prsto zo dňa na deň neexistujete; a ak ani to na vás neplatí, dostanete jednoducho infarkt, hoci ste boli zdravý, alebo havarujete, hoci ste dobrý šofér, alebo vás zastrelí najatý zabijak, ktorého polícia pri zatýkaní pacifikuje guľkou do tela. Byť charakterom v politike a podnikaní je hrdinstvo, často martýrium.

*Na Slovensku je čokoľvek ťažké uskutočniť. Akonáhle vyslovíte názor, jedno či dobrý, či zlý, okamžite nabehne úderka, ktorá vás začne ťahať za nohy. Je to opak národného uvedomenia. Uvedomelé národy sa vedia združiť okolo pozitívneho programu a držia na pleciach každého, kto sa mu dá do služby.

*Pri veľkom zväčšení sa fotografia "rozpadá" na drobné farebné štvorčeky. Podobajú sa na šupinky krídel motýľa, ktoré vytvárajú farebnú ilúziu. Ako sa vám celok stráca pri takomto veľkom zväčšení, tak sa vám celok stráca aj pri čítaní jednotlivých informácií na internete alebo v novinách. Iba z odstupu, keď sa jednotlivé políčka zlejú do celkov, začína zo zdanlivého bezobsažného trblietania vystupovať obraz a postupne sa vyjavuje celok. Až potom vidíte, že na fotografii nie je mikrób, ale slon, zrnko piesku, ale planéta, záber z pôrodu, ale pohreb. Množstvo informácií, ktoré sa na vás leje, je ako potok farebných štvorčekov. Žijete v ilúzii, že ste informovaní, ale v skutočnosti vám podstata uniká. To je presný opak cenzúry, ale jeho výsledok je rovnaký.

*Komu sa sťažovať okrem Pána Boha? Každý má dosť svojich starostí! Nemôžem pochopiť, že sa dá žiť aj bez viery.

*Môže mravne rásť spoločnosť, kde je vrcholom majstrovstva a politickej cnosti spôsobilosť nehovoriť alebo zahmlievať pravdu? Zdá sa, že dejiny republiky sa ocitli v zátvorkách medzi terorom a tzv. politkorektnosťou, čo nie je nič iné ako vedomý súhlas so lžou za výhodu.

Teodor Križka
Veliko Tarnovo

Vkročili sme a zažali ju stíška,
tú tenkú sviecu nášho života,
a svieca horí, plameň blikotá...
A zvony, zvony rozzvonila mníška.
Čítali ako z roztvorených zvitkov
tie zvony z knihy zamlčaných vied,
údolím tiekla roztavená meď
a presiakala každou mojou nitkou.
A presiakala moje temravy,
a presiakala nežuživú vieru.
Tú milosť zo mňa viac už nevyperú.
Do smrti zostanem už krásne špinavý.

SEN

Sen, to je život ako v zrnku klas,
vo vajci sliepka, ruža spiaca v puku,
sen, to je, keď mi odtiaľ podáš ruku,
ďaleký domov, pozbavený fráz.
Sen, to je život ako čerstvý chlieb
vybratý z pece, požehnaný matkou,
sen, to je nepretržitý sled sviatkov,
stepný chlieb na kolenách modlitieb.
Sen, to je prsník, plný kravský struk,
na takých strukoch visí všetko vôkol,
krajina, no aj nad krajinou sokol,
mozole, neha mozolnatých rúk.
Sen, to je smrť, sen ako prázdny hrob,
sen, čo si sníva všetko zmŕtvychvstalé,
husličky v dreve, nahú sochu v skale,
sneh lupienkov a v snehu dvojrad stôp.
Sen, to je život, život, to je sen,
sen, ktorý sebe samému sa sníva,
nesmierne bytie, plavá konská hriva,
Pán Boh daj šťastia, a buď pochválen.

In: <https://www.facebook.com/teodor.krizka?fref=ts>